

Maa- ja metsätalousministeriö/maatalousyksikkö/Sini Wallenius

20.3.2019

MAAPERÄ JA VESITALOUS –TYÖPAJA 19.2.2019 **TULOSTEN TIIVISTELMÄ**

1. Nykyjärjestelmän arviointia

Maaperän kannalta myönteisiä asioita ovat olleet talviaikaista kasvipeitteisyyttä edistävät toimet ja niiden porrastettu tuki. Erityyppisiä nurmia on voinut hyödyntää osana viljelykiertoa. Keraajakasvit ja lannan sijoittaminen ja kierrättäminen sekä yleisemmin luomukorvaus ovat edistäneet maaperän kuntoa. Neuvo 2020 –järjestelmän kautta viljelijä on saanut tarpeellista tietoa maan kasvukunnon parantamisestakin.

Maaperätoimiin tarvitaan mukaan aidon viljelykierron järjestelmiä. Niitä tarvitaan erityisesti yksivuotisten viljelykasvien kierron lisäämiseksi. Järjestelmä on ollut sekava erilaisten nurmien osalta. Niillä on ollut osin samoja, osin erilaisia ehtoja ja viherlannoitusnurmet ovat jääneet paitsioon.

Orgaanisten aineiden kierrättäminen ei ehtinyt jalkautua käytäntöön. Käyttöehdot rajoittivat niiden hyödyntämistä.

Vesitalouden kannalta hyödyllisiä ovat olleet peruskuivatusavustukset sekä salaojituksen ja sää-
tösalojituksen tukeminen. Kosteikot ja luonnonmukaiset uomat ovat monivaikutteisia. Suoja-
kaistat ja –vyöhykkeet hyödyttävät myös vesitaloutta.

Salaojitusavustuksista puuttuvat kunnolliset laatuvaatimukset. Salaojitusta ja sää-
tösalojitusta rajoittavat pinta-alatukien ehdot niin, että ojitusta voidaan toteuttaa lähinnä kasvukauden ulko-
puolella, jolloin ojituksen laatu kärsii.

Suunnittelussa ei oteta huomioon, että kosteikot, laskeutusaltaat ja suojavyöhykkeet ovat osa peruskuivatusuoman kokonaisuutta. Kuivatusasioita ei kirjata lohkomuistiinpanoihin eikä niihin ole ollut tarjolla riittävästi neuvontaa.

Järjestelmän yleisten arvioiden mukaan sadonkorjuuvelvoitteen puuttuminen on aiheuttanut moraalikatoa ja erilaisten järjestelmän porsaanreikien hyödyntämistä (esim. viherlannoitusnurmen ilmoittaminen rehunurmena). Tämä vesitti monta hyvää tavoitetta.

Eri tukien väliset linkitykset eivät ole toimineet. Osa täydentävien ehtojen vaatimuksista on ”paperisia” ja helposti kierrettävissä. EFA-kesannot ovat byrokraattisia eikä niistä ole juurikaan

hyötyä ympäristölle. Järjestelmässä ei ole ollut tarpeeksi kannustimia maaperän ja vesitalouden hoitoon erityisesti vuokramailla. Määrärahat ovat loppuneet kesken ohjelmakauden.

Tukijärjestelmien kohdentaminen on osittain epäonnistunut ja ollut puutteellista, minkä vuoksi vaikuttavuuteen ei ole päästy, vaikka toimenpiteet sinänsä ovat hyviä (suojavyöhykkeet, sanerauskasvit, viherlannoitusnurmet, kerääjäkasvit).

2. Toiveet uudelle kaudelle

- kannusteita laadukkaan sadon tuottamiseen ja pellon kasvukunnon vaalimiseen
- kannusteita kunnostuskesantoihin
- lisää painoarvoa kasvipeitteisyydelle ja kerääjäkasveille
- lisää aitoa viljelykiertoa ja luomuviljelyä
- kannusteita orgaanisen aineen lisäämiseksi peltoon
- kosteikkoja oikeisiin paikkoihin
- pinta-alatukea luonnonmukaiseen peruskuivatukseen
- tukea salaojitukseen, säätösalojitukseen ja säätökasteluun tarkistetuilla ehdoilla
- toimet kohdistettava paremmin eroosioherkille alueille
- toimenpiteet joustaviksi, ymmärrettäviksi ja yksinkertaisiksi, vähemmän prosenttira-joja, ei päällekkäisyyttä
- neuvontaa matalalla kynnyksellä

⇒ KIRVEELLÄ VEISTETYT TOIMET ISOILLA LINJOILLA, EI TURHAA PIPERTÄMISTÄ

3. Tavoitteista toimenpiteiksi

3.1. Tavoite: Ympäristönsuojelu

Maaperätoimia tulisi toteuttaa ympärivuotisesti. Viljelyn monipuolistaminen viljelykierron avulla sekä syväjuuristen kasvien ja kerääjäkasvien sekä lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden hyödyntäminen vahvistavat maan mururakennetta ja kasvukuntoa sekä hyödyttävät maaperäeliöstöä, pölyttäjiä ja muita hyönteisiä. Maan muokkauksen vähentäminen, suorakylvö ja ympärivuotisen kasvipeitteisyyden laajuus vähentävät eroosiota ja ravinteiden huuhtoutumista sekä kytkevät kasvukunnon parantamiseen liittyvät toimet ympärivuotisiksi. Kunnostus/remonttikesanto tarvittaisiin kasvukauden aikaisten perusparannustoimenpiteiden, pinnan muotoilun ja jankkuroinnin suorittamista varten. Silloin parannukset voidaan tehdä hyvissä olosuhteissa. Kuitulietettä, rakennekalkkia ja kipsiä tulee levittää vain sellaisille alueille, joissa niistä on selvää hyötyä.

Vesitalousasioissa toimiva ojitus tarvitaan sekä pellon riittävän kuivatukseen että altakastelun tarpeisiin. Kuivatusverkostoina toimivat valtaojat, salaojat, kaksitasouomat, kosteikot, suoja-kaistat ja suojavyöhykkeet. Verkostoiden toiminta on saatava optimaaliseksi syksyllä ja keväällä,

jolloin hallitaan veden laatua ja poistetaan ravinne- ja kiintoaineiden pitoisuushuiput. Toiminnassa on otettava huomioon vesien kunto ja alueen tuotantorakenne. Peltojen kuivatuksessa on runsaasti korjausvelkaa.

3.2. Tavoite: Ilmastonmuutosta koskevat toimet

Maaperätoimissa viljelykierto ja orgaanisen aineksen hallinta ovat keskeisiä, jotta maan hiilipitoisuutta voidaan lisätä ja rakennetta ja viljavuutta parantaa. Myös ympärivuotinen kasvipeitteisyys, kerääjäkasvit ja vähennetty muokkaus sekä hiilen lisääminen peltoon tärkeitä toimia. Peltometsäviljely ja kosteikkoviljely olisi otettava mukaan tuettaviin toimiin.

Vesitaloustoimissa vettä on toisaalta kyettävä varastoimaan kevätkuivuuden torjumiseksi ja toisaalta kuivatettava peltoaluetta, jotta sadonkorjuu on mahdollista. Ilmastonmuutos hyödyttää kasvintuotantoa, mutta hyötyä ei saada, ellei maan rakenne ja vesitalous ole kunnossa.

Kuivatus- ja maanparannustoimet on saatava ulotetuksi myös vuokrapelloille – mitä menetettyjä tässä tarvitaan?

3.3. Tavoite: Parannetaan kilpailukykyä (euroja tuotteista/palveluista)

Kasvava ympäristötietoisuus luo kysyntää ravinnolle, joka on tuotettu luontoa ja ilmastoa säästäen. Kilpailuetua saavat tilat, jotka panostavat vesien hyvään tilaan, luonnon monimuotoisuuteen, hiilensidontaan ja puhtaan ruuan tuottamiseen. Ympäristöpalveluiden tuottajan olisi saatava myös maksu ympäristöhyödyistä.

Eteläisessä Suomessa on kannustettava maatiloja laiduntavien eläinten pitoon. Kotimaisen valkuaisen käyttöä on edistettävä. Luomutuotantoa on edistettävä.

Tiedolla ohjaaminen (neuvontajärjestelmää hyväksi käyttäen) edistää uusimman teknologian käyttöä. Tällöin voidaan hyödyntää täsmäviljelymenetelmiä, yhteisinvestointeja, laajoja yhteiskuivatushankkeita, kasvustomittauksia, viljavuustutkimuksia, urakoitsijoiden käyttöä ja laajaa kiertotaloutta ravinteiden ja energian käytössä.

⇒ TUKIJÄRJESTELMIIN ON OTETTAVA MUKAAN HYVÄKSI TUTKITTUJA TOIMIA, ISOILLA JÄRJESTELMILLÄ EI SAA TEHDÄ KOKEILUJA.

Liitteessä on ideoitu toimia kosteikkoihin, seosviljelyn lisäämiseen, neuvontaan ja viljelykiertoon.

Monivaikutteiset kosteikot

LIITE

- vesi viljelyalueelle varastoitu (kosteikot ja ojat vettä varastoivina rakenteina)
- paremmat mahdollisuudet altakastelulle
- ojitusyhteisön kautta; maatalousympäristöihin kaikille maanomistajille
- tukitaso pitää tarkistaa, vesinäytteet osa tukea
- perustaminen ja hoito = ylläpito, niitto, kiintoaineen poisto, veden laadun seuranta

Seosviljelyn lisääminen

- viljellään seosta, jossa valkuaiskasveja > 50 %
- sallitaan kaikki 1-vuotiset valkuaiskasvit, ei pelkästään puitavat
- eri lohkot eri vuosina (viljelykierto)
- sadonkorjuuvelvoite (poikkeukset sallitaan mm. sää), saa korjata millä tavalla hyvänsä (ml. laiduntaminen, seokset sopivat)
- valvonta lohkokorteista ja kasvustosta
- tavoitemäärä 100 000 ha, tukitaso 100 €/ha
- ulkomailla rehutehtaat ottavat vastaan seoksia

Neuvonta

- neuvonnassa pakollisia: perustoimenpiteet, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tai maaperään
- neuvonnan kohteita: maan kasvukunto, vesitalous, perusasiat, uutta tietoa jalautettava, uudet lajit ja lajikkeet
- neuvojen päteyttäminen ilmastonmuutokseen
- hiilensidontakeinot haltuun tilakohtaisesti (vapaaehtoisesti)
- ilmasto-olot eri puolilla maata otettava huomioon, keinovalikoima vaihtelee
- enemmän tukea niille, jotka haluavat panostaa, heijastaa tilan viljelysuunnitelmaa
- tavoitemäärä: kaikki ainakin kerran tukikaudessa saisi neuvontaa
- valvonta: seuranta, tehtiinkö, kuten neuvojan kanssa sovittiin, oliko hyötyä vai ei, kirjanpito

Viljelykierto

- lähtökohtaisesti koko maassa (paitsi jos on 100 % ”nurmia”)
- todennus: pinta-alavalvonta, kasvulohkot
- hieman korkeampi korvaus vilja- ja erikoiskasvialalla
- ehdollisuus: kierto voi olla myös vuositasolla, kaikkea ei tarvitse olla joka vuosi (järkevät tuotantomäärät, markkinointi)
- ympäri: 5 vuoden ajan aina nurmea 10 %, kiertävä, max. 2-3 v. samalla loholla. Viiden vuoden aikana 2 kasvilajiryhmästä, tilatasolla voi kaikki olla samaa yhtenä vuonna
- ei viljan kiertoa vaan eri kasvilajiryhmistä
- oikea viljelykierto sisältää nurmen
- bonus sitoutumisesta esim. 3 kasviryhmää 5 vuoden aikana

